

Na str. 28: „A kaj gospodar Fogg, se dobro počuti?“ (Et il se porte bien?) — bolje: ima li se dobro? Včasih se reče lahko tudi: Kako se [kaj] ima? — Kako mu je [kaj]? — Kako mu se godi?

Naj vzamemo o tej priliki v misel, da ta napačna, neslovenska raba glagola „počutiti se“ — hvala Bogu — ni še zatročena med vse Slovence. Naj bi se je tedaj ogibala poslej i naša knjiga!

V isto vrsto spada tudi: „kaj počne vaš gospodar?“ (nm.: kaj počénja)? — Vemo, da rabi tudi dovršnik „počnem“ premnogim prostim Slovencem dostikrat namesto nedovršnika „počénjam“; ali knjiga slovenska naj se drži rajši pravilne, to je, prave slovanske rabe, da se oživi in utrdi našemu bistremu, tako silno potujčevanemu narodu — slovanska zavest. Ne zábite pisatelji slovenski teh dobrohotnih besed!

S tem pa ne preklicujemo dovršnikov „počnem“ in „počutim“, nego grajamo samo teh glagolov krivo rabo.

Pravilnejši je tudi deležnik (particp) sedanjega časa „spéč“ nego „spijoč“ (str. 47), kakor pravimo „klečéč“, „molčéč“ (a ne „klečijóč“, „molčijóč“), „goréča“, ne pa gorijoča sveča itd.

Nepravilno obliko „spijoč“ zatrosili so nekdaž óni, kateri niso še vedeli, da se v (nóvi) slovenščini deležnik sedanjega časa, pri onih glagolih, kateri imajo za 3. osebo sedanjega časa dvojno obliko, ne napravlja iz nove (največ dalje), nego sami iz starše (večidel kračje) oblike, najsi starša oblika Slovencem zdaj ne rabi več povsod. — Zato velimo tudi „nóseča“, a ne „nosiča žena“, „posvečujóč“, (ne pa posvečujejóč); tedaj se tudi pravilneje piše in govori: „cvetóč“ nego „cvetéč“, zato ker je tretje množ. osebe kračja oblika „cvetó“, a ne cveté. — Zoper to pravilo je grešil celó naš sicer izvrstni slovničar Metelko. V njegovi slovnici (l. 1825.) čitamo namreč na str. 138 „hvaljóč“ (= hvalijoč) namesto „hvaléč“, a vendar deléč, ne delijoč.*)

Namesto „bolj živo“ (str. 20) trebalo bi po slovanskega jezika svojstvu reči: „živeje“, a namesto „najbolj površna“ (str. 7) „najpovršnejša“. Ne dá se tajiti, da se je zatrosil ta „bolj“ in „najbolj“ v takih primerih v slovenščino iz italijanščine. Ogibajmo se tega plevéla vsaj v knjigi, kakor je storil gosp. prevoditelj (na str. 10), kjer čitamo: „najspretnější“. Tako veljá; to se strinja za rabo starih in drugih sedanjih Slovanov. — „Navada železna srajca“, ali treba jo — raztrgati.

Svetovali bi pisateljem in vsem narodnjakom slovenskim tudi to: naj pišejo in govoré namesto: „bom šel“ ali „šel bodem“ itd. zmérom raje „pojdem“, „pojdeš“, „pojde“, „pojdemo“ itd. (kakor govoré trdi Slovenci še dándenes), da nam ne izgine ta stari biser iz knjige in iz govorice.**)

„Ga je li ta Francoz poduhtal?“ čitamo na str. 63 (namesto: Je li ga ta F. itd.); a na str. 73: „Ga li ni pri vas? (nm: Ni li ga pri vas?)“

Na str. 121: Se je li bila z njimi [četica]?“ — prav: „Je li se bila itd.?***)

*) Srbom in pravim Hrvatom rabi za 3. množ. osebo sedanjega časa pri glagolih te (4.) vrste samo kračja oblika: „nose“, „hvale“, „dele“ [„diele“ ali „dijele“], a ne: nosiju, hvaliju, deliju itd. Prim. stsl. nosetъ, hvaletъ, déletъ. Slovenci pravimo „delijo“ in „delé“; ali samo „nósijo“, „hvalijo“...; vendar treba sed. č. deležnik narejati iz kračje oblike. Pis.

**) Kdor misli nemški „ich werde gehen“, „wir werden gehen“ itd., prerad govori: „bom šel“ (sic), „bomo šli“ (sic) nm: po starem „pojdem“, „pojdemo“ itd. Pis.

***) Prim. (staroslovenski): „Nasytišę li se?“ Mikl. lexik. 336 pod členkom „НН“ (li). Tudi srbohrv.: „Nasitiše li

Opažamo, da greše naši mladi pisatelji čisto zoper besedno „porazstavo“ (Wortfolge) v takih (vprašalnih) rekih. Ni jim zameriti zato, ker je še le v novi dobi začel rabiti nam v pismeni slovenščini vprašalni (ne povsod navadni) členek „li“; — s prekratim pravilom in samo s tremi primeri (brez zaimek) v Janežičevi, sicer velike hvale vredni slovnici l. 1864 (stran 241; 6) pa človek ne izhaja pri vseh primerih.

„Les brumes“ (nem. „dicker Nebel“) pravi se po naše „gosta megla“, a ne „debele megle“ (str. 130); tako tudi „gosta“, a ne „debela“ voda (fr. „la densité de ses eaux“). — Dasi je gosp. H. slovenil po francoskem izvorniku, a ne po njegovem nemškem prevodu, dozdeva se nam vendar, da ga je na teh dveh mestih premamila... nemščina.*) Nemec rabi namreč svoj „dick“ tudi pri tekočinah, na priliko „dicke Tinte (Schwärze)“, slovenski: gosto (a ne debelo) črnilo; francoski „encre épaisse“ (ne grosse).

To nam kaže, kako težko je prevajati ali prelagati iz kakega tujega jezika. — Da te ne premoti izvornik, kedar kaj sloveniš, misli vedno: „kako bi rekel ali povedal to trd (nepotujčen) Slovenec?“ —

Četudi s tem napótkom našim ali z načinom Vukovim**) ne bodeš izhajal vselej (sosebno pri znanstvenih in zakonskih stvaréh), pa te utegne vendar rešiti mnogih zmot.

A kedar prevedeš vso stvar, hrani prevod, (če se ne mudí za-nj), pri sebi, dokler ne zábíš izvornih beséd. Potem še le čtaj in prečitaj ga véрно, in to s prva ne gledé v izvornik, spominaje se pa pri vsakem reku (stavku) Vukovega náčina. Tako zaslediš in popraviš še to, kar si zgrešil prvič.

Kedar prečita gosp. H. svoj prevod po našem prijateljskem napotku, zasledi sam še nekoliko mrvic. Ne dvojimo, da mu bode drugi prevod iz katerega koli jezika še mnogo bolji od tega.

Zna se pa, kakor drugim sedanjim spisom slovenskim, tako i tej knjigi, kako silno nas vleče proti jugu nevidna moč. — Mi je ne ustavljamo.

Počasi se daleč pride.

Kako resničen je ta pregovor, kaže ti list, ki ga imaš pred očmi. Ako bi bile vrle „Novice“ začele leta 1843. pisati tako, kakor pišejo zdaj, očitala bi jim bila vsa slovenska ali vsaj kranjska dežela: to je hrvaško! — Zdaj jim ne očita tega živa (národna) duša.

Najsi pa ne hvalimo solčnih maróg, pa hvalimo vendar krasno solnce, ki nam ugaja sè svojo lepoto in gorkoto; zato hvalimo tudi Hostnikov prevod zaradi njegovih pretežnih prednosti, in v svesti smo si, da ga bode čital rad vsak kolikor toliko omikan; a še večé omike želján Slovenec.

Slovensko slovstvo.

Najnovejši knjigi „Akademije jugoslavenske“.

Akademija v Zagrebu je nedavno na svitlo dala „Rad jugoslavenske akademije. Knjiga XLVI“.

V tem zvezku se nahajajo trije članki: v prvem nadaljuje prof. M. Valja vec pod naslovom „Prinos k

se“ (a ne: se li nasitiše?). Tako tudi srbohrv.: „Jesu li se nasitili?“ sloven. so li se nasitile?“ ali pa: „jeli so se nasitili?“ (nm: „jeso li se . . .?“). — Pis.

*) Zato ker so nas ž njo po šolah pitali mnogo bolj nego sè slovenščino, tako da mislimo dostikrat ponevedoma nemški namesto slovenski. Pis.

**) Čitaj opombo Vukovo na str. V. (predgov.) „srpsk. narodn. pripov.“ (1853). Pis.

naglasu u (novoj) slovenštini“ zanimivo razkladanje naglasa v slovenskem jeziku, — v drugem dr. Fr. Marković pod naslovom „Estetična ocjena Gundulićeva Osmana“ kritikuje iz estetičnega stališča Gundulićevega Osmana, — v tretjem pa dr. Pilar pod naslovom „Pobirci za zemljoslavlje Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od Fr. Vukasovića priobčuje dodatke k geologiji trojedne kraljevine. Tem trem člankom je dodan imenik knjig, ki so bile Akademiji poklonjene.

V drugi knjigi, ki jo je z „Radom“ vred izdala Akademija jugoslavenska pod naslovom „Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium“ nahajamo „Listine o odnošajih izmedju južnoga slavenstva i mletačke republike od godine 1409. do 1412“, skupio i uredio Sime Ljubić.

Vljuden poziv našim pisateljem!

Po želji častitega odbora Matičinega sem prevze vredništvo njenega „Letopisa“ tudi za letošnje leto.

Obračam se tedaj zopet do cenjenih pisateljev, ki imajo srce do našega literarnega zavoda, z vljudno prošnjo, naj me podpró s spisi naši „Matici“ primernimi, katera po pravilih svojih in po soglasnem priznanji izvedenih rodoljubov o izdavanju knjig ima stati v nekaki sredi med visokoznanstveno akademijo in pa med društvom priprostemu ljudstvu namenjenim. Če tudi je „Matica“ tako na dvojno stran omejena, ima vendar še jako obširno polje za delovanje svoje. Poduka, poduka pred vsem treba nam je še mnogo tu in tam, in kdor vé „utili“ dodati „dulce“, zadel bo pravo.

Da pa pisatelji se ne trudijo s pisanjem člankov, katerih ne bi mogli vzeti v „Letopis“, drago bi mi bilo, ako bi mi hoteli poprej le predmet naznaniti, o kojem za „Letopis“ nameravajo pisati. V obče naj članki ne bodo preobširni, da je mōči v „Letopisu“ vstrezati priljubljenemu pravilu: „variatio delectat“.

Ker nekateri družabniki cenijo delovanje društva bolj o tem, da namesti ene obširne knjige dá dve, tri manjše knjižice na svetlo, zato je odbor „Matičin“ ukrenil, okrajšati „Letopis“ za toliko, da poleg njega na svitlo pride še ena ali dvoje knjižic po 4 ali 5 pól, ako odboru doidejo za tako izdanje sposobni rokopisi.

Ker morajo vse knjige do decembra meseca dotiskane biti, da pridejo koncem leta družabnikom v roke, zato prosim gospode pisatelje, naj blagovolijo pred očmi imeti oni obrok. — Da se za vsak sprejeti članek, katerega pisatelj izrekoma ne daruje „Matici“, po pravilih odmerjena nagrada daje, je obče znano.

Dr. Jan. Bleiweis, Matičin predsednik.

Mnogovrstne novice.

* V spomin na sreberno poroko presvetlega cesarja in cesarice je daroval preč. mariborški knez in škof v blagor svoje rojstne (celjske) fare za šolske sestre v Celju in njih dekliško šolo obligacijo 10.000 gld. srebr. veljave, katero je vsled ustanovnega pisma stolnemu kapiteljau v varstvo in skrb izročil z namenom, da se z obresti te ustanovnine plačuje najemščina za stanovanje sester in za šolske sobe, dokler se ne posreči, v ta namen lastnega poslopja ali nakupiti ali pozidati.

* Za stavljenje katoliške cerkve v Banjiluki je cesar podaril 1000, za ono v Rami pa 1500 gold. Zastavna vlada pod vojvodo Württembergom je preveč pod magjarskim uplivom in je proglasila bivšega tur-

škega generala Omer-paše razglas od l. 1859. ter mohamedanskim begom in agom potrdila vse pravice. Kristijani so tedaj zopet tlačanji in robotarji kakor prej. Mnogi se uže selijo proč od nas v Črnogoro.

* Na dunajskem vseučilišči je bilo v prvi polovici letošnjega šolskega leta vpisanih študentov iz Kranjskega 71, iz Štajarskega 48, iz Tržaškega 43, iz Istre 38, iz Koroškega 26, iz Goriškega 19. — Vseh študentov skupaj bilo je vpisanih 3913.

Naši dopisi.

Livno v Bosni 15. aprila. M. — Minula so leta, kar se v Livnu velikonočni prazniki niso tako lepo praznovali kakor letos. Bila je namreč katoliška cerkev v četrtek, petek in soboto tako obilno obiskana, da se je ljudstvo komaj zvrstilo pri jako lepo, a ne ravno bogato napravljenem Božjem grobu. Strmel je tudi vsak, kdor je videl vojaško stražo, katero je postavil naš polk, prav po avstrijski šegi, v omenjeno cerkev k grobu. V soboto ob 5. uri popoldne obhajali smo ustajenje Izveličarjevo, pri katerem je naša godba igrala. Oddalo se je tudi ob tistem času 24 strelav iz naših topov na mali trdnjavici „Velika tabja“; le škoda, da smo imeli pri tej slovesnosti zeló slabo vreme, in tako tudi poprejšnja dva dni. Ravno tako vreme imeli smo v nedeljo, vendar pa je bila cerkev pri dopoldanski službi božji zopet tako natlačena, da se ni bilo mogoče ganiti. Tudi v nedeljo je godba našega polka v cerkvi igrala, mašo pa so nekateri izvrstni pevci našega polka odpevali, kateri so od gospodov duhovnikov toplo pohvalo dobili. V ponedeljek so pa le naši pevci mašo odpevali, godba pa je igrala v srbski cerkvi. Mnogo častnikov in podčastnikov bilo je navzočih pri tej službi Božji; vreme je bilo ovi dan jako ugodno. V nedeljo in ponedeljek igrala je naša godba od 4. do 5. ure popoldne na „Stojanovem trgu“, kjer se je vselej dosti ljudstva sošlo. Tako smo praznovali velikonočne praznike v „zlati Bosni“; Bog bi hotel, da bi jih prihodnje leto v okrožji svojih prijateljev in znancev obhajali v lepi naši kranjski domovini!

V Gorici 27. apr. — Prešel je cesarski teden. Veliko bolje, ko smo pričakovali, izkazala se je naša — menda nepotrebno razvpita — Gorica. Dne 23. t. m. zvečer so se pričele svečanosti s koncertom v katol. društvu. Jedro svečanosti je bil govor gosp. prof. in državnega poslanca Evg. dr. Valussi-a. — Vse mesto je bilo (prostovoljno) razsvetljeno; z mnogih hiš so vihrale že tisti večer in še več naslednji dan zastave in priproge. Meščanska banda je šla sè sijajno bakljado po mestu. Videli smo v prvo novo mestno zastavo. Pozneje je šla vojaška muzika okoli. Drugi dan zjutraj ste igrali spet obe budnico in so grmeli z Grada topovi. — Šolska mladina raznih učilišč je imela v svojih dotičnih cerkvah primerno službo Božjo; vojaščina svojo ob 9. uri na Travniku; ob 10. uri je bila pontifikalna svečanost v prvostolnici. Večina hiš je bila ozališana; po nekaterih ulicah je bilo, kakor leta 1875., ko je bil cesar tukaj. Popoldne je bil oficirski banket pri „Treh kronah“. Zvečer godba na Travniku; pozneje nekatere ulice zopet razsvetljene. Končale so se svečanosti s krasno bakljado studentovsko, ki je zvalila vse mesto skup. — Vsaka prava slika pa mora imeti svoje ozadje. Tudi naših slavnosti slika ga je imela. Ponoči od 23. do 24. aprila se je raztrosilo po mestu vse polno iztisov nekega surovega pisma „Italije irredente“; to je prva; — druga pa ta-le: Naš „giornale cittadino“ („L' Isonzo“) je bil gluh in slep za vse, kar se je te dni v Avstriji in sosebeno v Gorici